SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 98. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 25, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 25-го ТРАВНЯ 1988 Ч. 98. РІК XCV.

29-ГО ТРАВНЯ — ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЄДНОСТИ

Крайовий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні заініціював відзначення 29-го травня День Української Єдности. Цей плян українська громада прийняла позитивно, а ієрархи Українських Церков його поблагословили, і поробили заходи для його успішного і величного проведення.

Як уже інформовано у суботу, 16-го квітня ц.р., делеґація Крайового Комітету була прийнята Блаженнішим Владикою Мстиславом, Митрополитом Української Православної Церкви в ЗСА, і обговорювала справи відзначувань Тисячоліття. Владика Мстислав заявив делеґації, що отці православного віровизнання під його юрисдикцією мають дозвіл і повну свободу брати участь у святкуваннях Тисячоліття, включно з відправами в неділю 29-го травня.

Ієрархи Української Католицької Церкви в ЗСА повідомили листами Крайовий Комітет, що вони видали відповідні зарядження своїм отцям відсвяткувати Тисячоліття 29-го травня Богослужбами та іншими відправами по своїх церквах.

Крайовий Комітет ще раз закликає українську громаду ЗСА взяти численну участь у місцевих відзначуваннях Тисячоліття. Програми є заплановані в такій формі, що дають можливість всім людям, де б вони не були у той день, взяти у них участь.

Крайовий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні

ЛЕҐІСЛЯТУРА МИШИҐЕНУ УХВАЛИЛА РЕЗОЛЮЦІЮ В СПРАВІ ТИСЯЧОЛІТТЯ

Стейтові сенатори А. Міллер (другий зліва) і Дж. Енглер (четвертий зліва) передають резолюцію д-рові П. Джулеві в присутності (зліва) Х. Марітчак, Я. Дужою і о. Г. Якими.

Дітройт (В. Баран). — Відзначення Тисячоліття Християнства в Україні знайшло свій відгомін також в леґіслятурі стейту Мишиґен у формі резолюції, яку 4-го травня ц.р. делеґація українців у числі 38 осіб, отримала в Ленсінгу, столиці цього стейту. Сам акт передачі резолюції відбувся в залі сенатської палати і палати репрезентантів.

Українську репрезентацію очолював д-р Павло Джуль, один з двох голів Комітету Тисячоліття. Присутніми також були о. декан Іван Лазар, о. Вернард Панчук, ЧСВВ, о. Генрі Якима, голова зовнішніх зв'язків Ярослав Дужий, група українсько-американських ветеранів з Степаном Віхаром на чолі та студенти-ґрадуанти школи Непорочного Зачаття. Кандидат до палати репрезентантів, Роман Кульчицький, знайомий з багатьма членами цього законодавчого тіла, був помічним в нав'язуванні особистих контактів.

Акт передачі резолюції завершив сен. Джан Енглер, речник більшости, та сен. Арт Міллер, речник меншости. Це був наявний доказ, що обидві політичні партії беззастережно підтримали цю резолюцію. При цій передачі була присутня заступниця губернатора Марта Ґриффитс. Прийняв резолюцію д-р Джуль в присутности о. В. Панчука, о. Г. Якима, Я. Дужого і учениці Христі Марітчак.

В резолюції сказано про порушення людських прав Совєтським Союзом, про переслідування Українських Православної і Католицької Церков та закликається Уряд ЗСА стриматися від всякої участі в відзначеннях цієї річниці, влаштованих Совєтським Союзом. Резолюція дальше закликає Совєтський Союз перестати переслідування обох Церков, визнати офіційно їх існування, а від губернатора стейту вимагає видання проклямації, яка відзначить рік 1988 роком українського християнства.

Дякуючи членам сенату, о. Панчук, в своїй короткій промові, підкреслив, кількакратно, що ювілей Тисячоліття Християнства є історичною подією українського народу, бо акт цей завершився в столиці України в Києві, не березі Дніпра.

Вміжчасі учні роздали всім сенаторам та репрезентантам відповідні інформаційні матеріяли, які вияснюють історичне підложжя цієї дати.

Подібний акт передачі резолюції українській делеґації відбувся також в палаті репрезентантів, де її предсідник Л. Вікс, враз із секретаркою цієї палати Юстиною Барнс (українкою з походження), вповні солідаризувалися з палатою сенторів. Доказом їх щирого та приятельського відношення до українців, була їх участь у спільному полуденку.

При цій нагоді запрошено їх та губернатора Дж. Бленчарда прибути на маніфестаційний похід, який відбудеться в суботу 4-го червня ц.р. в Гемтремеку.

Міліція у Вільнюсі силою розігнала демонстрантів

Вільнюс, Литва. — Пресове агентство Ройтерса, покликаючись на совєтські джерела, а найбільше на пресове агентство ТАСС, інформує, що міліція у Вільнюсі, столиці Литовської ССР, силою розігнала демонстрантів, які плянували відзначити на головній площі міста 40-ву річницю насильної депортації литовців сталінським режимом на Сибір. Як відомо, совєтський диктатор Йосиф Сталін після окупації трьох балтицьких країн в 1940 році, наказав вивезти на Сибір весь свідомий елемент. Тоді тільки із самої Литви було вивезено понад 200,000 осіб, в більшості молоді і активістів "середнього покоління, як також політичних, культурних, наукових і військових діячів.

В суботу, 21-го травня ц.р. ТАСС повідомляв, що тисячі литовців вийшли на вулиці Вільнюса для офіційного відзначення сталінської репресії. Литовські групи на поселеннях у країнах вільного світу кажуть, що офіційні відзначування вивозів сталінським режимом були подумані для того, щоб зірвати заповіджені дисидентами і церквами демонстрації патріотів, які мали на меті відправити на головній площі Архиєрейську Богослужбу за тих, що загинули під час сталінського терору, а потім відбути похід зі свічками вулицями столиці.

ТАСС підкреслює, що сталінські репресії були використані несовісними елементами і були претекстом до виступів „екстремістичних елементів проти соціялістичної системи". Під лозунгами засудження Й. Сталіна і його практики, каже ТАСС, орґанізатори нелеґальної демонстрації вийшли на вулиці з антисовєтськими транспарантами. В кінці ТАСС повідомляє, що під час розгону демонстрації нікого не арештували.

ДОГОВІР НЕ БУДЕ РАТИФІКОВАНИЙ ДО ЗУСТРІЧІ НА ВЕРЩИНАХ

Вашінгтон. — Лідер республіканської меншости в Сенаті Роберт Дол переконував колеґ-однопартійців ратифікувати американсько-совєтський договір про ліквідацію ракет середнього і меншого засягу до початку зустрічі президента Роналда Реґена і генерального секретаря Міхаїла Ґорбачова у Москві. Але до середи, 25-го травня, коли Р. Реґен від'їде в Европу, договір ратифікований не буде.

„Якщо Президент сяде за стіл переговорів без договору, він попаде у незручне становище, — переконував Р. Дол однопартійців. — І від нас, республіканців, залежить, щоб він у таке становище не попав".

Правда, сам сен. Дол натякнув, що все ще залишаються проблеми, які треба вирішити, перш ніж договір буде ратифікований. Одна з них — поправка до договору, внесена демократами. Згідно з цією поправкою, будь-які зміни в договорі у майбутньому повинні дістати схвалення Сенату, а не Президента. Поправка була внесена з тієї причини, що сенатори-демократи не погоджуються з тим, як президент Реґен інтерпретує деякі місця договору про проти ракетну оборону, підписаного державами-надпотугами у 1972 році.

Лідер більшости в Сенаті Роберт Бирд сказав, що дана поправка залишається єдиною серйозною перешкодою на шляху ратифікації договору. Але крім цієї „серйозної" перешкоди існує ще кілька інших: поправки, внесені сенаторами-республіканцями з фракції консерватистів.

Пояснюючи становище, зайняте консерватистами, республіканець Вілліям Коген сказав: „Вони хочуть дістати деякі роз'яснення. Дебати можуть зайняти цілий тиждень. І все таки договір можна встиґнути ратифікувати, коли Президент буде перебувати у Москві". Офіційні переговори Реґена і Ґорбачова заплановані від неділі, 29-го травня, до середи, 1-го червня.

Ратифікація договору Сенатом ЗСА потребує не менш як 67 голосів. Сенатори неодноразово твердили, що за підписаний Реґеном і Ґорбачовим 8-го грудня минулого року договір проголосує не менш 85, а можливо і 90 або й більше сенаторів.

СУД НАД І. ДЕМ'ЯНЮКОМ БУВ ПОКАЗОВИМ ПРОЦЕСОМ

Ню Йорк. — У щоденнику „Новоє Русскоє Слово" Александер Лазарєв, співробітник згаданої газети, помістив у числі з п'ятниці, 20-го травня ц.р., авторську статтю на тему процесу в Єрусалимі над Іваном Дем'янюком п.з. „Показовий суд: єрусалимський варіянт".

Автор, розглядаючи об'єктивно хід процесу каже, що вже сьогодні, чотири тижні після винесення смертного засуду, існує суперечність думок, які одна другу виключають. Зі становища суду і прокуратури І. Дем'янюкові доказали вину у воєнних злочинах і те що він був сторожем концентраційного ґітлерівського табору у Треблінці, якого в'язні називали „Іваном Ґрозним"; зі становища оборони виходить, що суд засудив на кару смерти невинну людину, не доказавши йому, що він дійсно „Іван Ґрозний" і що він взагалі був у Треблінці.

Хто має рацію? „Признаюся чесно: не знаю, — пише Лазарєв, — хоч зі справою І. Дем'янюка я познайомився вже досить давно, ще під час клівлендських судових розправ. Мої замітки не відносяться до оцінки чи суд засудив І. Дем'янюка справедливо, чи ні... дуже часто арґументом прокуратури й оборони, так мені виглядало, були, як то кажуть, шиті білими нитками. Одно я знаю напевно, каже автор, організований в Ізраїлі суд був типовим показовим процесом, а від таких процесів, як учить нас історія, не треба сподіватися об'єктивного рішення".

А. Лазарєв дещо скритикував статтю іншого автора і кореспондента „Нового Русского Слова" в Ізраїлі, Ш. Чертока, який у газеті з 10-го травня каже, що суд над І. Дем'янюком в Єрусалимі л „став важливою подією в житті країни. Суд заставив ізраїльтян знову подумати над справою голокосту, трагічної катастрофи ізраїльського народу".

Хотів цього згаданий кореспондент чи ні, але таки підкреслив самий факт показового процесу. Одним словом такий суд потрібний був Ізраїлеві, бо минуло понад 40 років від цієї події, свідки, чи радше „пережильці" стали вже старичками, а їхні діти і внуки вже не цікавляться тими давніми подіями. Ізраїльські керівники вже давно застановлялися над способами відвернення цього неґативного явища і тут їм трапилася нагода з І. Дем'янюком „живим вбивцею", якого вони змогли показати своїм „внукам", молодшому поколінню. Так був зорганізований показовий процес, — пише А. Лазарєв. Залю театру перебудували на скору руку на залю суду, автобуси кожного дня привозили шкільну молодь на „шов". Цей спектакль продовжувався з перервами на протязі 14-ох місяців.

Чи на такому показововму процесі судді могли поступити інакше, як винести засуд смертної кари? Ні, каже автор статті, бо тоді пропали б усі їхні попередні заходи, увесь їхній труд. Чи можна було сказати, що немає доказу, що І. Дем'янюк є „Іваном Ґрозним". Також ні, бо для цього не влаштовуються показові процеси.

Одним з найбільш об'єктивних і справедливих тверджень у статті є запитання автора, чи Ізраїль, побудований на законах справедливости і демократичного законодавства, міг користуватися документацією КҐБ, державної служби безпеки тоталітарної країни. Тут треба сказати тверде ні! Такого морального права Ізраїль не мав. „Я не заперечую арґументації суду, але піддаю сумніву його співпрацю з КҐБ", — каже А. Лазарєв.

„В кінці треба сказати ясно: суд над І. Дем'янюком не мав нічого спільного з юридичними традиціями. Його вів уряд Ізраїля, а процес інформував читачів газети „Новоє Русскоє Слово" журналіст, який працює на державній радіостанції. Отже він не міг об'єктивно інформувати, ані про підсудного, ані про перебіг процесу. Він обороняв інтереси держави", — пише у заключенні А. Лазарєв.

ВІЧЕ В ІРВІНҐТОНІ

Ірвінґтон, Н. Дж. — Заходами 1-го відділу ООЧСУ, в Українському Народному Домі, 140 Проспект вул., у неділю, 29-го травня ц.р., відбудеться о год. 4-ій по полудні віче в справі неконституційної діяльности ОСІ. Доповідачами на цьому зібранні будуть провідні члени Комісії в обороні американської Конституції.

У Трою відкриють пам'ятник Т. Шевченкові

Трой, Н. Й. (І.Д.). — Заходами Громадського Комітету побудови пам'ятника Т. Шевченкові у Трою відбудеться в неділю, 5-го червня ц.р., в 12-ій год. на площі ім. Т. Шевченка, ріг 3-ої і 4-ої вулиць в північному Трою, відкриття й посвячення пам'ятника Шевченкові.

Чину посвячення довершить о. декан Т. Гуманицький з духовенством обох українських віровизнань. Відтак промовлятиме Раїса Руденко, учениця Таня Мандзій продеклямує поему „Розрита могила", хор парафії св. Миколая відспіває „Заповіт". Відтак у ресторані Італійського центру, 1450 5-та вул. відбудеться святочний бенкет. Микола Руденко матиме доповідь в українській мові, о. В. Пашко в англійській мові. Марія Бойчук продеклямує „Послання" Т. Шевченка, ансамбль бандуристів „Гомін Степів", виступить зі своєю програмою. Господарі бенкету, мґр В. Літинський і Христина Колодій-Чеслі, прочитають низку привітів. Привіти й пожертви можна надсилати на адресу: T. Shevchenko Memorial Committee, 455, Third St., Troy, N. Y. 12180.

В суботу, 4-го червня ц.р. в год. 7:30 вечора в залі Українського Клюбу у Вотервліті, відбудеться зустріч громадянства з Раїсою й Миколою Руденками.

ДОПОВІДЬ ПРО СССР

Ню Йорк. — Тут у приміщеннях Літературно-Мистецького Клюбу, 136 Друга авеню, в п'ятницю, 27-го травня ц.р., о год. 7-ій вечора. Доповідатиме ред. Ярослав Гайвас на тему „Сучасний СССР і вигляди на будуче".

У СВІТІ

МУСУЛМАНИ-ШІЇТИ, ЯКІ у східній частині Бейруту ведуть між собою міжфракційну війну, сповільнили переговори з представниками сирійської армії і в кінці минулого тижня влаштували на вулицях передмістя спектакль „малої війни", обстрілюючи одні одних з тяжких скорострілів, крісів, ґранатометів і мінометів. Радикальні шіїти думають, що це дасть їм кращу нагоду для переговорів із сирійцями, якщо вони триматиуть в напрузі своїх політичних противників. По одній й другій стороні були вбиті і поранені мусулмани. Сирійські військові частини не вмішувались до перестрілки і не робили жадних заходів, щоб припинити вбивство.

У П'ЯТНИЦЮ, 20-ГО ТРАВНЯ ц.р., президент Роналд Реґен дав інтерв'ю двом телевізійним совєтським журналістам, Валентинові Зорінові і Борисові Калягіну. Інтерв'ю буде висвітлюватись в Совєтському Союзі 27-го травня, два дні перед приїздом Президента ЗСА до Москви. Представник Білого Дому для справ інформації Марлин Фіцвотер повідомив, що інтерв'ю тривало 30 хвилин. Розмова була подібною до тієї, яку свого часу вів у Москві кореспондент телевізійної сітки Ен-Бі-Сі Том Броков з генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим.

В СУБОТУ, 21-ГО ТРАВНЯ, в Елізейському палаці у Парижі відбулась церемонія заприсяження на президента Франсуа Міттерана, який, як відомо, виграв вибори на другу семирічну каденцію. Друга тура виборів відбулася в неділю, 8-го травня цього року. Після заприсяження представник армії вручив Міттеранові ленту і орден Почесного леґіону, яким армія відзначила президента за видатні заслуги перед нацією.

КОМУНІСТИЧНИЙ РЕЖИМ Етіопії наказав звільнити з тюрми дочку і шість інших членів родини колишнього етіопського імператора Гайлє Селяссі. Родина Селяссі перебувала в тюрмі 14 років. Дочка імператора має тепер 79 років. З нею разом у тюрмі перебували чотири її дочки і два інші члени родини. Немає жадних інформацій, що зробили комуністи з трьома внуками імператора, правдоподібно замордували під час перевороту. Кореспонденти акредитовані у столиці Етіопії Адіс Абабі не знають чи звільнені отримали право на перебування в Етіопії, чи виїдуть до іншої країни.

ВИСТУПАЮЧИ З ДОПОВІДДЮ на шостих Сахаровських переслуханнях в Амстердамі, Владімір Буковскій, заявив, що теперішнім совєтським керівникам не буде легко здійснити їхню програму гласности і перебудови, як також не буде легко переборони нехіті і неґативного ставлення до змін партійної й урядової бюрократії, яка міцно закорінилась у спільноті. Крім того Буковскій каже, що компартія незабаромк стрінеться з багатьма іншими труднощами, включно до спротиву у республіках та протестами населення, яке, використовуючи ситуацію, домагатиметься різних прав, включно з вимогою піднесення загального життєвого рівня. Наступний рік стане роком великого випробування для СССР, а може навіть роком початку кінця совєтської системи.

ЕЙБ СТОЛЯР, 77-РІЧНИЙ совєтський громадянин, інтерв'ю з яким було проведено в Москві і магнітофонну стрічку доставлено до ЗСА, не хоче вмирати і чекає на приїзд до Москви президента Роналда Реґена. Між ним і Р. Реґеном є багато спільного: обидва вони ходили до тієї самої школи у стейті Іллиной, обидва були звеличниками місцевої бейзболової дружини „Чикаґо Кабс", але їхні шляхи в 1930 році розійшлися. Родичі Столяра поїхали до Совєтського Союзу будувати соціялізм, а Р. Реґен, закінчивши артистичну школу, виїхав до Каліфорнії. Від 1974 року Столяр намагався вернутись на „батьківщину", тобто отримати дозвіл на виїзд до ЗСА, але совєтські еміґраційні чинники все відмовляли йому візу. Тепер Е. Столяр хоче померти в Америці і надіється, що Р. Реґен допоможе йому в цьому, тобто допоможе в отриманні візи.

В АМЕРИЦІ

У ВАШІНҐТОНІ ЗАНОСИТЬСЯ на затяжну позакулісову боротьбу за очолення найбільшої в країні профспілки портових вантажників. Теперішній голова цієї профспілки Джекі Прессер взяв чотиримісячну відпустку з огляду на недугу пістряка леґенів, одначе спекулювання про те, що Д. Прессер відійде зовсім зросли після того, як стало відомим, що він минулого тижня перейшов операцію, якою усунено наріст на мозку. Найбільше замітним кандидатом на становище нового провідника профспілки висувається теперішній скарбник Велдон Матіс, що, як твердять знавці, є куди більше ліберальним, як дотеперішній голова і тому побоюються, що він може спрямувати профспілку на зовсім інші рейки.

ВИСОКОПОСТАВЛЕНІ ЧЛЕНИ Уряду твердять, що в Адміністрації президента Роналда Реґена існують гострі суперечності у справі усунення панамського генерала Мануеля Норієґи. Виявляється, що секретар скарбу Джеймс Бейкер разом із віцепрезидентом Джорджом Бушом не годяться на те, щоб робити будь-які домовлення про усунення Норієґи коштом відтягнення обвинувачення його в торгівлі наркотиками. За дальшими переговорами в цій справі, навіть зі відкиненням оскарження, сильно добивається державний секретар Джордж Шулц.

„ВАШІНҐТОН ПОСТ" помістив статтю-інтерв'ю з Міхаїлом Ґорбачовим в якому немає жадного натяку на те, що Ґорбачов піде на будь-які уступки в спробі договору про ліквідацію ракет далекого засягу. В інтерв'ю порушено ряд питань з економічної і політичної ділянок також ясно, що Ґорбачов не виявив жадної толерантности супроти совєтських дисидентів, а Сергія Ґріґоріянца, редактора неофіційного журналу „Гласность", назвав „чужим явищем у совєтському суспільстві, що використовує демократичний процес і позитивні аспекти перестройки".

ЗАКОНОПРОЄКТ ЯКИЙ визначив би федеральні фонди на оплачення допомоги людям, що хворіють на невиліковальні хвороби, та тим старшим громадянам, що у своїй немочі не можуть бути самовистачальними наближається до голосування в Палаті Репрезентантів, але спричинив гострі суперечки між головами двох сильних комісій. Конгресмен Клод Пеппер, демократ з Фльориди і голова Комісії правил і рівночасно сильний прихильник цього законопроєкту, твердить, що це врятує мільйон осіб від безвихідної нужди. Натомість конгресмен Ден Ростенковскі, демократ з Іллиної і голова Комісії засобів і способів, каже, що це є дуже коштовна пропозиція.

СТЕЙТОВА КОНФЕРЕНЦІЯ республіканців Джорджії, у місцевості Олбані, перервано голосною поведінкою симпатиків колишнього кандидата на президентську номінацію Пета Робертсона. Конференцію перервав предсідник Республіканської партії Джорджії Джан Стакі, не сказавши в який спосіб буде вибрано 18 неопреділених делеґатів на крайову республіканську конвенцію.

ЛЕТУНСЬКА ЛІНІЯ „Континентал Ейрлайнс" відкрила своє нове приміщення на летовищі в Нюарку, назвавши це приміщення найбільш модерним в світі. Подорожуючі все ж таки мусіли чекати майже 45 хвилин на свій багаж. Представники летунської лінії заявили, що на початку завжди є недотягнення, які вони постараються зліквідувати в скорому часі.

НЕДІЛЯ, 29-го ТРАВНЯ, ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЄДНОСТИ — ВІДЗНАЧЕННЯ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИЩЕННЯ КИЇВСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ У ВСІХ КРАЇНАХ ПОСЕЛЕННЯ. ВІДСВЯТКУЙМО ОБ'ЄДНАНО ЦЮ ВЕЛИКУ ЮВІЛЕЙНУ ДАТУ УЧАСТЮ У ЦЕРКОВНИХ ВІДПРАВАХ ТА ІНШИХ ІМПРЕЗАХ У НАШИХ МІСТАХ.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription: 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members: 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel.: (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси — $1.00
Чеки і money orders виставляти на "Svoboda"
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Несподіванки в Москві?

Вашінґтонські політичні спекулянти, які вважають себе знавцями підсовєтської проблематики і які вже не один раз своїми прогнозами ставили в дуже незручне положення Уряд З'єднаних Стейтів Америки і цілу західню спільноту, знову взялися за „ворожбу", що буде, а чого не буде під час зустрічі на вершинах між президентом Роналдом Реґеном і генеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим. Більшість з них це прихильники шкідливої для Заходу політики детанту, з якого у 1970-их роках багато скористала комуно-московська імперія, яка за плечима цієї згубної політичної тактики, виросла на велику мілітарну потугу, що сьогодні може доспівно подиктувати свої умови вільному світові.

У деяких американських газетах у п'ятницю, 20-го травня ц. р., були надруковані довші чи коротші спеклятивні міркування з натяками, що, мовляв, М. Ґорбачов бажає собі спокійного і плодотворного перебігу четвертої зустрічі на вершинах, а зі свого боку він може запропонувати спріємливі і корисні для демократичного світу пропозиції, наприклад, про значне зменшення совєтських збройних сил в Центральній і Східній Европі, знищення хемічної зброї, позитивний зворот у переговорах про зменшення стратегічної зброї на 50 відсотків тощо. В цей спосіб він схоче викликати зацікавлення на Заході до його „мирних пропозицій", а відтак ті пропозиції максимально використати для просування своєї політики гласности й перебудови, які вимагатимуть більйонових західніх інвестицій.

Адміністрація президента Р. Реґена свідома того, що СССР використовуватиме вершинну зустріч для своїх пропаґандивних цілей, тому Президент ЗСА вже почав підготовляти американську і взагалі західню спільноту, щоб вона не надіялась від його поїздки і розмов в Москві чуда тому, що ЗСА мають до діла з хитрим і твердим партнером, який хоче не тільки розброюватись і шукати мирних шляхів до західніх спільнот, але також має на меті поширення своєї гегемонії у світі. Подібна ситуація вже була, в недавньому минулому, коли М. Ґорбачов, не чекаючи на ратифікацію договору в Сенаті ЗСА, оголосив відтягнення ракет середнього засягу зі Східньої Німеччини і Чехо-Словаччини.

Такі й подібні совєтські потягнення й пропозиції особливо корисні для їхньої пропаґанди в Західній Европі, де емоції домінують над розумом, особливо у відношенні до проблем нуклеарного роззброєння, зглядно редукції цієї зброї.

Залишилось тільки кілька днів до зустрічі Р. Реґена з М. Ґорбачовим, але офіційні речники Державного департаменту у Вашінґтоні вже натякають на „поголоски" однобічного відтягнення совєтських військ і зброї з контрольованої ними Европи. На Заході, особливо в колах НАТО, у зв'язку з цим, почали думати про цілковиту „непотрібність" нуклеарної зброї. Крім того совєтські пропаґандивні трюки, коштом західньої наівности, вже були в минулому. Наприклад, Москва заповідала відтягнення із Східньої Німеччини 20,000 своїх вояків, але пізніше виявилось, що вояків тільки замінили іншими частинами, перекинувши тих з Німеччини до Афганістану і на Далекий Схід.

Отже президентові Реґенові треба бути обережним в Москві і вистерігатися пасток, в які напевно схоче вманеврувати його „хитрий москаль".

Дописи з життя громад, установ, організацій, інституцій чи осіб, включно з посмертними згадками-некрологами, мають бути не довші за три сторінки машинопису, писані через два інтервали на друкарській машинці і пише на одному боці листка паперу. Якщо допис писаний рукою, слід також дотримуватися великих відступів поміж рядками і писати розбірливо (дехто розуміє цю вимогу як писання великими літерами, насправді літери мають бути малі, але великі проміжки поміж рядками, щоб було де поправити речення, якщо зайде потреба). Дописи слід надсилати до редакції до десяти днів після описаної події. Редакція застерігає за собою право скорочувати дописи і правити мову. Просимо дописувачів подавати повні імена і прізвища у своїх матеріялах, не скорочуючи їх. У випадку англійських назв чи прізвищ слід подати їх і по-англійському і по-українському. — *Редакція.*

Мирослав Семчишин

НА МОВНОМУ ФРОНТІ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

II.

Партія не може дозволити, щоб окремі народи правили самі собою. При екстремному централізмі в політиці — культурі-економіці — це знищення можна осягнути шляхом русифікації шкіл, дитячих садків і в усіх установах публічного життя. Тоді теж вирішено, що, поскільки діловедення у різних національних мовах є перешкодою, то прийнято принцип, що всі публічні міроприємства — з'їзди-наради з участю інших народів мусять відбуватися по-російськи...

І в цьому напрямі пішла вся пропаганда старшобратської мови — мови Леніна. Згідно з цією основною платформою, окремим народам не дозволено взяти в свої руки свого власного економічного чи загальнокультурного розвитку. Не вільно проявити своєї власної національної підметности, суверенности своєї і плекати-розвивати, та в усій ширині практикувати тільки рідну мову. Партія це забороняє. Таким чином повільне нидіння, вкінці відмертя загрожує національним мовам на довшу мету, але не російській, яка має стати для неросійських народів другою рідною мовою, мовою загальноурядовою. А відхід від рідних мов і добровільне прийняття російської мови, як рідної, це ніщо інше як русифікація.

Таким чином за останніх кілька декад, ми стали свідками на широку скалю практикованого лінгвициду (мововбивства), що прибирає різні форми своєї антиукраїнської дії. А прикладів на це — чимало. От пригадаймо тільки, що за останніх 30 років прийшло в Україні до того, що майже всі дисципліни у вищих учбових закладах викладаються, з дуже малими вийнятками, російською мовою, що університетам в Україні відібрано право докторизації кваліфікованих кандидатів, які тільки в Москві чи в Ленінграді можуть захищати свої праці і одержувати звання кандидата наук (доктора), і там же складати свої кінцеві іспити. А далі за законом хрущовського часу, почало в Україні появлятися щораз більше російських шкіл, бо батькам дано право вибирати для своїх дітей або українську, або російську школу; а вслід за цим перехід україномовних шкіл на російськомовні або на т. зв. мішані (з обома мовами викладання). І зчасом це довело до катастрофального зменшення українських шкіл, а то й в деяких більших містах (головно в обласних центрах) до ліквідації чисто українських шкіл і русифікації всього українського шкільництва.

Оцей, сказати б образно, рак русифікації захоплює щораз нові українські терени, а в останньому десятилітті він захопив теж дитячі садки — оцю основну навчально-виховну клітину вирощування української дитини в українському національному дусі, бо у рідній прадідній мові своїх батьків, на своїй рідній землі.

Бо ось що нам показує статистика: на 1-го січня 1988 року в Україні було 22,000 дитячих садків, а в них 2,600,000 дітвори. З цього числа тільки 11,300 садків відбуває свої зайняття українською мовою з кількістю 640,000 дітей, що становить 25 відс. всієї кількости цих же дітей. Найбільше дитячих садків, що ведуть свої зайняття в українській мові є у західній Україні (Львів) — 66 українських і 20 російських, Тернопіль — 20 українських і 3 російських, та 11 мішаних, Іванофранківськ — 18 українських і 6 російських, Ужгород — 12 українських і 6 російських, Рівне — 15 українських і 9 російських. Тут варто відмітити, що в Грузії чи Вірменії російських дитячих садків майже немає і рідна мова в цих республіках займає упривілейоване місце.

* * *

Тривожний стан, у якому опинилось українське шкільництво в сучасній Україні, викликав своєрідний переполох в передових колах культурних діячів, а передусім письменників, які дуже добре усвідомлюють, до чого в перспективі часу, можуть довести оці мововбивчі практики. Вони почали шукати протизасобів на цю пошесть непошанування української мови. Ба, щобільше, навіть широкі кола української громадськости взялися за це діло. І так, наприклад, у Львові, з приватної мабуть ініціятиви, вже зібра

(Закінчення на стор. 3)

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Теодор Терен-Юськів

Прем'єра драми „Ярослав Мудрий" у Ню Йорку

Тому, що немає у нас ще і досі помітного драматично-театрального твору про самого св. Володимира Великого, то драматична поема про його прославленого сина Ярослава Мудрого, це зовсім підхожа п'єса для Ювілею 1000-ліття Хрищення України. Автор цього історичного твору, написаного 1946 року, український письменник-драматург, Іван Кочерга (1881-1952). Прапрем'єра драми відбулась у році закінчення твору в Харківському театрі ім. Шевченка. А щойно пізніше в Київському театрі ім. Франка. П'єса мусіла мати успіх, коли на її основі композитор Г. Майборода створив оперу під цим самим заголовком 1975 року. Її награно навіть на платівки.

Досить щасливим збігом обставин у цьому творі майже немає комуністичної й антирелігійної пропаганди. Зате існує тут, найправдоподібніше інспірована цензурними чинниками окупанта, єдина ідея про буцім то неспроможність українців устоятись у боротьбі за державність власними силами. Нам мусів би допомогати в цьому інший народ; очевидно найрадше зі сходу. А тому, що Росії ще не було, то та важлива поміч мусить бути подана нам ось хоч би з Новгороду, що його Кремль, всупереч історичній правді, бажає підсунути нам, як свого допоміжного попередника. Адже поперше: Новгород був тоді складовою частиною Ярославової Руси-України, а подруге: цей же Новгород, тому, що не бажав собі мати жадної спільноти з росіянами був пізніше зруйнований, а його жителів вирізали ці ж росіяни. Отже Новгород не може бути жадним історично-політичним попередником Москви. І його військова допомога Ярославові це була допомога собі і своїй державі.

До повного успішного виставлення такої вимогливої і потужної драми, як „Ярослав Мудрий" потрібно не будь-якого, а численного, першорядного, професійного театрального ансамблю. Проте молодеча нюйоркська Студія Мистецького Слова Лідії Крушельницької вийшла все таки майже переможно з нелегкого, повзятого на себе, завдання, заступити тут, до деякої міри, професійний театр, 30-го квітня і двічі 1-го травня, у модерній залі Пейс університету.

Звичайно, що деякі недоглянення у виставленні драми належить поминути та на дещо треба звернути увагу. Наприклад, брак конечного змісту п'єси в гарній програмці. Або випущення на сцену одного з протагоністів обсади, норвезького витязя, Гаральда, що його виконував Тиміш Ганкевич, з хлоп'ячим обличчям, без маски. Він, не зважаючи на успішну гру, не міг бути вірогідним через своє незагримування. Однак добре, що все інше пов'язане з представленням було краще і кориснїше.

Треба ствердити, що в цілому, представниці жіночих ролей, випали більше репрезентативно і стильво, як виконавці чоловічих постатей. Просто з цієї причини, що дівчата своїм виглядом дозрілости були більше підхожі для зображення жіночих постатей княжого двору. Цей побажаний вигляд важче було знайти в образі мужчин, власне через їх замолодий вік.

Усе таки в цілому вечорі знайшлась у невеличкій ролі, одна, майже креація, а саме Юрія Прятки, в ролі старого Людомира. Його постава, хід, маска, тон промовлення були досконалі.

У головній ролі виступив Володимир Курило — один із найбільш дозрілих і акторсько обдарованих виконавців. Його роля багатогранна і зрізничкована. Її нелегко всесторонньо опанувати в недовгому часі. Проте він створив переконливу постать нашого володаря та був центром цілої п'єси. Така сцена, як кінцевий монолог Ярослава після перемоги над печенігами, про будову нового Києва, не забувається. Андрій Добрянський, ролю головного монаха, Сильвестра, заграв добре, хоч замість добродушної постаті від нього можна було очікувати створення характеру великого духівника чи строгого вченого. Гра Ярослава Шуля у ролі Микити-монаха, новгородського маніяка, була сповнена запалу і переживання. Тільки в відношенні до Джеми, за її кохання, він міг би менше лютувати. Лесик Кмета в невеличкій, але вдячній ролі монаха, майже весельчака, розсмішував публіку. Цікаво було б на прем'єрі почути в ролі Журейка, актора американських театрів Б. Луцького, який виступав у другій виставі.

Жіночі ролі, не зважаючи на вірогіднішу зовнішню презентацію, були всі досить короткі. Найцікавіша жіноча постать у п'єсі — це молодша дочка Ярослава, Єлизавета, що не зовсім щасливо виходить заміж за Гаральда і незабаром помирає у Норвегії. Бездоганно віддала її Люба Вижницька. Добре вийшли зі свого завдання Ксеня Зелик, зображуючи дружину князя Інгігерду і матір його дочок, та Ліда Залуцька в ролі старшої дочки Ярослава, Анни. Дві обсади були для ролі коханої Журейка, Милуші: Л. Микита і М. Соневицька. На прем'єрі Микита виявила багато серця у своїй грі, однак мусить краще контролювати свою дикцію. Італійську дівчину Джему, хоч і не зовсім ясно чого вона знайшлась у цій драмі, заграла додатньо Софія Зелик. Крім переслідування новгородця Микити своїм коханням, для неї заощадив автор найзворуш

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Юліян Мовчан

НОВЕ ЦІННЕ АРХІВНЕ ВИДАННЯ УЛТПА

„Український Медичний Архів" ч. 9. Редактор та архівар УЛТПА — д-р Павло Пундій., Чикаго, ст. 246.

I.

Хоч дата видання цього 246-сторінкового великого розміру збірника чомусь позначена роком 1985, проте фактично збірник появився в світ в лютому цього року і він є новим цінним архівним надбанням української лікарсько-медичної „діяспори" не тільки американського континенту, але також багатьох інших земель, де доля судила поселитися нашим землякам. Цінність його, як побачимо нижче, полягає не тільки в тому, що тут зібрано багато документальних даних та, правдоподібно, важливих для наших нащадків історичних джерел, якщо вони, наші наступні покоління схочуть краще пізнати минуле їх попередників. Цінність таких видань також у тому, що беручи до уваги злочинну русифікацію, яку жорстокий окупант запроваджує на рідних землях, ці видання — це єдині, в світі вільні видання українською мовою.

Як зазначає д-р П. Пундій у передмові, — „це дев'яте число Українського Медичного Архіву присвячене світлій пам'яті д-ра Томи Лапичака — визначного українського лікаря-публіциста, журналіста і редактора та громадсько-політичного діяча". Оскільки в одному з попередніх видань (ч. 7) архіву вже було поміщено чимало біографічних даних про життя та діяльність д-р Лапичака, як також відбитки багатьох його важливих статтей тут бодай коротко згадаємо про матеріяли на інші теми, які подані в збірнику. Тематично матеріял збірника розділено на такі частини: „До історії української медичної науки та освіти", „Лікарські наукові з'їзди", „Лікарська хроніка за 1985 рік", „Біографічні нариси та некрологи", „Нові градуанти та лікарі", „Рецензії на твори і видання лікарів" та „Медичні вісті з України та СССР".

Відомий громадський діяч — інж. Іван Фур у своїй статті „Кооперативи здоров'я в Західній Україні" (ст.160) оповідає про досить цікаву, але правдоподібно для нашого молодого покоління маловідому річ, яка мала місце на наших землях у передвоєнні часи. Виявляють, що в ті роки в Західній Україні поруч динамічного росту української кооперації — „Просвіти", „Сільський Господар", „Маслосоюз", „Центросоюз" і т. д. розпочали існувати також Кооперативи Здоров'я. Їх виникнення, — пише автор, — було обумовлене потребою рятувати й охороняти народне здоров'я, яке було занедбане і яким ніхто не цікавився і про нього ніхто не дбав". Правда в світі такого роду кооперативи не були новиною: вони існували в Японії, Швайцарії, Франції, Бельгії та Югославії.

Успішно працювали на західньоукраїнських землях бодай такі три кооперативи: в селі Роменові (Львівщина), селі Боднареві (Станиславівщина) та селі Цеблові (Белжчина). Власне, Кооператива Здоров'я в Роменові, яку організував інж. Фур, була першою кооперативою такого роду на українських землях. Членом кооперативи ставав господар і на членську опіку мали право члени його родини, які були на його утриманні. Притому, лише за шість золотих річно всі члени родини мали повну лікарську опіку — включно з перевіркою здоров'я, приписання відповідних ліків і т. д. (хоч, звичайно, за ліки член платив окремо.

У цьому самому підрозділі і статті „Українські студенти в університетах Европи XIV-XVIII століть" довідуємося, що вже в 1353 році у відомому на цілий світ Сорбонському університеті в Парижі після успішних студій дістав ступінь магістра „Петро Кордован і його товариш з Рутенії".

Також в цьому самому XIV столітті чимало вчилося українських (в ті часи „рутенських") студентів в університетах Кракова, Гайдельбергу та інших.

У „Лікарській хроніці" крім багатьох інших описаних подій та новин, увагу читача привертає вістка про те, що в листопаді 1984 року в Чикаго президентом нововідкритого Американського Музею Фізичної Культури став український лікар і мешканець цього міста д-р Роман Оришкевич. Наш колега, який є професором Іллинойського Університету (Департмент фізичної медицини та регабілітації), як шеф регабілітаційної медичної служби, протягом багатьох років вишколював лікарів-резидентів в Іллинойському університеті.

Приємною новиною не тільки для наших нащадків, але й для сучасних читачів буде теж довідатися, що добре відомий серед нашої спільноти д-р Петро Моцюк з Чикаго з нагоди 110-річчя Наукового Т-ва ім. Т. Шевченка разом із своєю дружиною д-ром Ольгою Моцюк 1983 року зафундували на наукові потреби НТШ 100,000 Долярів. Цим самим вони заслужено поставили свої імена поруч також відомих основників та меценатів НТШ, як Василь Симиренко, Олександер Кониський, Єлисавета із Скоропадських та інших. Крім медичної в лікарській практиці, д-р Моцюк також є автором низки наукових розвідок і статтей, що їх він друкує в „Лікарському Віснику" та американських англомовних журналах, а в роках 1981-83 був головою Українського Лікарського Т-ва Північної Америки.

А чи відомо нашим читачам, що при стейтовому університеті в місті Лафаєт (Луїзіяна) створено Наукову Фундацію д-ра О. Сас-Яворського для докторантів історичних наук? Цього самого українського доктора ветеринарії Сас-Яворського, який 30 років тому на телевізійній програмі „64 таузенд квестчен" проявив феноменальні знання з американської історії, дійшовши до питань за 136,000 дол. І тому з наукових кіл стейту Луїзіяна вийшла ідея зберегти всі пам'ятники, кореспонденцію, звукозаписи його виступів в університетських „кемпусах" і т. д., аби потім молоді студенти, які хочуть добре знати історію своєї батьківщини змогли користуватися тими матеріялами. До речі, д-р Сас-Яворський є автором книжки „The Sas-Yavorsky papers" в якій він у доступній формі з'ясовує небезпеку російського комунізму для світу.

Закінчення буде.

О. Троян

Я ЗНОВУ В УКРАЇНІ

II.

Отож о 2-ій годині дня ми приземлилися у Львові на летовищі. Вийшли ми з літака і почули, що хтось кличе моє ім'я. Я оглянулася, а то біжить якась жінка, а за нею іде помаленьку мій брат. Дивлюсь, а в нього протеза, як у пірата. Колись був дуже гарний хлопець, а тепер був блідий до невпізнання. Чого тільки та війна не наробила, і як наш нарід мусів терпіти.

Всі тридцять осіб кинули свої валізки і давай обнімати і цілувати мого брата. Я була вдячна всім за їхнє тепло до мого брата. Я пригортала його і обливала сльозами радости. Бо й ніколи не думала, що з ним зустрінуся, а тоді сказала йому, що маємо їхати автобусом в готель, а за дві години будемо разом. Брат відповів, що вони живуть близько готелю. Він був одружений з вдовою з двома дітьми. Син його любив ловити рибу, то я привезла йому все приладдя до ловлення риби і всім подарунки.

Ідучи в готель, в автобусі, нам грали чудові українські пісні, яких ніде не було в продажі. Ці пісні нас захоплювали і підбадьорували.

У готелі нас розвезли по кімнатах, а тоді повели в ресторан на обід. Коли ми обідали, то і мій брат прийшов із жінкою. Я лишила свій обід і сіла коло них. Вона відразу заявила, що вона член партії і щоб я купила їй авто, то тоді буде все гаразд. Не буду описувати деталів, бо людський розум не змістив би оцього всього. Одне можу сказати, що вона не дала зустрітися з мамою, як треба і не дала попрощатися, коли мати від'їздила. Ще й по сьогодні те мариво перед очима. Коли від'їздила мама, то я йшла вулицею, гірко плачучи, але враз побачила, що авто зупинилося, брат мене покликав і ми всі четверо (сестра) обнялися і гірко заплакали. Але я „проскочила" події.

Отож, маму брат мав привезти увечері у вівторок, то я поїхала з турою в чудові гори Карпати. Вони мені надзвичайно подобалися. Зелено, повітря п'янке. На горі побудований готель китайського стилю і харчові кіоски. Було нас дві групи туристів. Дали смачну вечерю, ну і горілки не жаліли. Після обіду, чарки, повеселішали і всі заспівали на повні груди рідні пісні. Сидів коло мене старенький тато одного лікаря і каже: — „Я вас вік пам'ятатиму".

Повернулися до готелю. Брат вже чекав на мене. По дорозі мене підготовляв: — Знаєш, мама вже не та, що ти її бачила. Вона недавно дістала склерозу. Вона, часами, не впізнає людей, а часами при повному розумінні. Не плач.

Зайшла я в хату. Підбігла сестра, ми поцілувалися, але мої очі шукали матері. Мені сказали, що вона в іншій кімнаті. Зайшла я там і побачила, що там сидить бабуся з сивим густим волоссям і гойдається в кріслі і щось співає. Я підійшла до неї, впала на коліна, обняла їх і гірко заридала. Мама впізнала мене по голосі . Тулила вона мене до себе і просила, щоб я її не залишила, а забрала з собою. Брат підвів мене і повів у кухню. Каже, що він так і думав, що я не стримаюся від плачу, а я йому на це сказала:

— Тобі легко отаке говорити. Я залишилася у сім років без батька, а у двадцять без матері. Мене чужина утримує.

Довго я з ними не була. Мусіли повернутися додому, бо були вибори. Отож я лишилася в готелі. Оглядали Львів. Була в церкві св. Юрія. Знадвору ремонтували. Церква була діюча. Які чудові рушники висіли на іконах! Аж позаздрила, бо такої вишивки я ніколи не бачила.

У понеділок ми літаком приїхали в золотоверхий Київ. Примістили нас у готель. На другий день повезли нас оглядати Київ. Широкий Хрещатик, обсаджений тополями. Кожний кутик нагадує мені дитинство. І ось нарешті ми вже близько отих чудових церков. Зовнішність ніби та сама. Зайшли в середину св. Софії і очам не вірю. Колись образи на стінах золотом сіяли, мов живі були, а сьогодні сірі вони, похмурі. Всередині церкви темно, образи маловидні. Аж страшно. І в яку церкву не піди все то саме. Аж не хочеться повірити. Бог нікому кривди не зробив. Адже віра утримує людину від злодіянь. Хотіли комуни — нехай мають, а що їм Бог зробив? Він не стояв нікому на перешкоді. Адже ж і сьогодні люди йдуть нишком молитися. Це підтримує людину на душі, бо вважає, що є ще хтось, що про неї дбає. Якби не віра в Бога, ми б ніколи не подолали тяжкої праці в Німеччині і в чужині. Були ми в Києві сім днів. Я захворіла, але з нами були два лікарі, які мною опікувалися.

Возили нас на Володимирівську гірку. Звідти видно ввесь Київ і Дніпро могучий. Краса неописана. Ось і пам'ятник Володимирові Великому. Стоїть лицем до міста і видно йому оті чудові святині і, здається, що його лице похмуре, бо постать бачить богохульне спустошення.

Подивилася я на той рай, який Бог сотворив для нашого народу і подумала: „Боже мій, це ж земля наших батьків, тут бігали мої молодечі ноги, а сьогодні ти не той, що я бачила колись. Я наче відірвана скиба від хліба." Отак стояла, а сльози текли тихим струмком. Прощалася в думках з рідним краєм. З Києва поїхали в Канів, поклали вінок Кобзареві, проспівали його заповіт. Похований Шевченко за його бажанням. Високо пам'ятник, його погляд звернений на Дніпро.

Їхали цікавим корабликом у Черкаси. Зупинилися в готелі. Я могла поїхати до місця мого народження, але стан здоров'я не позволяв. Повезли нас у музей. Ми приїхали автобусом і зустріли босих школярів. Нам було дивно, але їхній провідник налякався і сказав до дітей: — Скоро заходьте в автобус, бо подумають, що в нас немає черевиків. — Ми так сміялися. Гірко сміялися.

З Черкас поїхали в Київ. Там зробили нам прощальний вечір. Звідти поїхали до Риму. Возили нас всюди і аж нарешті привезли до Св. Софії. Подякували Богу за все і повернулися додому. Бачу на летовищі свого чоловіка і своїх дітей. Серце наповнилося радістю, хотілося цілувати оцю прибрану благословенну землю.

Слова мами здійснилися. Вона, бідна, не дожила до наступного року. Але її мрія здійснилася, що таки побачила мене, хай і востанє.

Дебютантки'88 Об'єднання Українців Вашінгтону

Стоять (зліва) дебютантки і їх ескорти: Адріяна Гаврилишин (Роман Соханівський), Алина Легецкис (Роман Федьків), Ліда Гавдяк (Ігор Дяченко), Ольга Подгурець (Корнило Раковський), Марія Левицька (Юрій Качмарський), Роксана Францyженко (Андрій Яросевич), Лариса Бендюк (Адріян Стеранка), Діяна Базарко (Олесь Крамарчук), сидять: Аня Дидик, ведуча церемонією, Евген Іванців, голова Об'єднання Українців Вашінгтону.

Прем'єра...

(Закінчення зі стор. 2)

ливіший момент представлення. Коли Джема повертається по смерти Єлизавети з Норвегії, оповідає як дочка Ярослава, співаючи пісні, тужила за Києвом і рідними людьми та як вона вмерла з туги і болю за своїм рідним країм. Тут інтенція автора драми зворушити не так земляків на батьківщині, як нас, вихідців з України осягнула вповні свою ціль.

У низці інших ролів, часом подвійних, виступали О. Кебало, О. Гарасимчук, Тарас Ганкевич, П. Червоняк, О. Салевич, Я. Бачинський, Л. Геврик і інші.

Декорації маляра із Мет опери Володислава Клеха і помічників подобались.

Важливим допоміжним чинником для успішної постановки п'єси було музичне обрамлення композитора Ігора Соневицького. Він, майже так, як Майборода свою оперу, розпочинає виставу легким хоровим співом та басовим сольо, тут у заспіві Добрянського. Закулісну, хорову ілюстрацію вивів ансамбль „Промінь", під керівництвом Б. Волянської. Жіночі голоси звучали приємно, чоловічих хористів було б придалося більше. Остає сумнів чи для клясичної драми, особливо обрядові пісні не звучали занадто дисонантно?

Хореографічно допоміжною у постановці представлення була Р. Прийма-Богачевська. Реквізитами займалися мисткині А. Фаріон та О. Цегельська. Костюми, що їх виготовила наші пані-суспільниці, були проєктовані Л. Крушельницькою. Адміністрував виставу В. Сосяк.

Цілoвечірній успіх ансамблю увінчався рясними і довготривалими оплесками. Було і квіття. Наприкінці від місцевого Комітету склав усім причетним до зреалізування п'єси (тут були допоміжними навіть новики з монастиря у Глен Кові) подяку, голова Р. Гугдевич.

Реалізується 20-річна мрія парафії св. Михаїла в Балтиморі

Нова церква св. Михаїла в Балтиморі, 2401 Істерн авеню. Зліва — парафіяльний центр (авдиторія, парафіяльний уряд, мешкання священиків).

Парафіяни УКЦ св. Михаїла в Балтиморі під проводом своїх оо. парохів вже від довгого часу плянували та збирали фонди на те, щоб побудувати новий Божий храм. Праці над новим храмом почалися в 1985 році, а цього року плянується довести будову до такого стану, щоб можна було у церкві відправляти Богослужения.

Початки парафії св. Михаїла сягають 1893 року, коли почали відправлятися принагідні Служби Божі по приватних домах, залях і врешті в латинському костелі для малої балтиморської релігійної громади. По двадцяти роках таких „наймів" і збирання фондів закуплено в 1912 році дві площі на вулиці Вулф в дільниці Фелс Пойнт і на них здвигнено церковний цегляний будинок, нутро якого викінчили самі парафіяни. В серпні 1913 року о. Захарій Орун, перший парох Балтимору з 1910 року, відправив торжественно першу Службу Божу в новозбудованій церкві.

В цій церкві виховувалось кілька поколінь української громади Балтимору. Вона послужила також і новій хвилі повоєнних імігрантів, колишніх скитальців, хоч і показалася в той час уже замалою. З цього часу саме і датуються змагання до побудови відповідної нової церкви та одночасно і нового парафіяльного центру, який дозволив би на відповідну парафіяльну діяльність і гуртував би біля себе молоді покоління. Збірку будівельного фонду започатковано за о. крилошанина Петра Мельничука тому більш як 20 років. Закуп площі під нову церкву навпроти міського парку започаткував о. Ярослав Федик, а саму будову зрушив з місця енергійний о. Юрій Маркевич, що виростав і висвячувався уже в ЗСА. Він всецілo посвятився будові нового Божого храму — закупив льоту для збільшення площі, подбав про виготовлення остаточних плянів будови та їх одобрення міською і церковною владою.

Концепт нової церкви подав архітект Зенон Маркевич з Филаделфії. Нова п'ятибанна церква запроєктована в стилі українського барокко чи вірніше в стилі козацького барокко мазепинської доби. Саме цією будовою гордиться балтиморська громада, бо вона вважає свою нову церкву найбільш унікальною із численних українських церковних новобудов у ЗСА.

Нова ж церква, як уже згадувано, матиме п'ять позолочених бань та 100 фітів висоти; саме тією висотою домінуватиме над своєю дільницею. 29-го квітня 1984 року посвячено площу під новобудову, а 22-го серпня 1985 року почалися початкові праці.

Парафія св. Михаїла начисляє приблизно двісті родин та зложила біля півтора мільйона на будову парафіяльного комплексу. З огляду на справді надзвичайну жертвенність була надія, що обійдеться без позики. Але вийшло не так — позику треба було затягнути.

Хто будує, той бідує, каже народна приповідка. Виявилось, що плян церкви набагато складніший, вимагав додаткового опрацювання та селекції відповідних контракторів і це сповільнило будівельні роботи та принесло збільшення коштів. Кошти будови на те, щоб підвести під дах і почати вживати, зросли з півтора до двох мільйонів долярів.

Коли пишуться ці рядки, новий парафіяльний центр майже викінчений та цього місяця буде вживатися. Нова церква будується в приспішеному темпі — викінчуються зовнішні стіни, бані чекають видвигнення на свої місця. Парафія змагає за всяку ціну завершити основні праці над церквою та почати її вживати ще в цьому році ювілею Тисячоліття Хрищення України, щоб новим Божим храмом відзначити цей світлий ювілей та щоб будовою в стилі козацького барокко, який часто утотожнюється з українським стилем, залишити пам'ятник духовости українського обряду.

Б. С.

Пасхальні торжества у Пармі

Парафія українського православного собору святого Володимира у Пармі, Огайо, надзвичайно велично провела Великодні Свята та постовий період. Під час Великого Посту відправлялися призначені відправи (вечірні, канон Св. Андрія Критського, Сорокоусти і т.д.) з участю хору віруючих. Парафіяльний комітет до відзначення Тисячоліття влаштував під час посту декілька доповідей та висвітлив фільми на тему хрищення України.

Віруючі та прихожани собору Св. Володимира радісно зустрічали Великдень опівночі після Полуношниці перед гробом Господнім. Воскресну Утреню співали мішаний та чоловічі хори. Ранком відправлялася Служба Божа англійською мовою, співав хор під орудою Стефанії Стефанюк, а об 11 год. була відправлена Служба Божа, яка була передана безпосередньо в Україну через „Голос Америки", що уможливило нашим землякам слухати передачу у вечірні години. Відправляли Святу Літургію о. протопресв. Степан Ганкевич, декан о. Іван Наконечний — парох та о. Юрій Сівко. Співав хор під орудою Олега Махлая.

Отець І. Наконечний вітав всіх рідних в Україні, а зокрема переслідуваних наших і ув'язнених із світлим празником перемоги правди, любови й добра та з ювілеєм Тисячоліття Хрищення України. Цитуючи слово Тараса Шевченка „І на оновленій землі врага не буде, супостата, а буде син і буде мати, і будуть люди на землі", отець пригадав, що після страждань та жертв прийде той великий і радісний день.

На проводи (Фомина неділя) парафіяни собору святого Володимира зійшлися як велика родина у Христі на спільне „свячене". Як і кожного року, Братство св. Володимира відзначило „Чоловіка року" — віддану або відданого парафіянина собору св. Володимира. Пан Боганик та О. Павлишин від імени братства нагородили Григорія Павука, молодого і відданого парафіянина, який служить парафії багато років.

Відзначаючи Свята Пасхи цього ювілейного року надзвичайно велично і радісно, парафія святого Володимира у Пармі бажає відновити і зміцнити нашу любов до Господа та пригадати всім нам 1000-річну спадщину Господню.

Д-р Ігор Махлай

На мовному...

(Закінчення зі ст. 2)

но сотні підписів під петицію до впливового академіка В.М. Русанівського, виклопотати дозвіл на заснування товариства рідної **мови ім. Шевченка. В Києві** засновано клюб шанувальників української мови... **Щобільше. Ось читаємо, що** в половині лютого в Спілці письменників України відбулась зустріч з представниками державної адміністрації на тему — „як проходить виконання рішень в галузі національних відносин і інтернаціонального патріотичного виховання населення". У цій конференції взяли участь представники міністерства освіти, культури, преси, радіомовлення і телебачення й інші. Стурбовано говорили українські письменники про те, як з року в рік послідовно меншає кількість українських шкіл, як щораз менше вживається українська мова в адміністраційному діловодстві, і в публічному житті. А у відповідь почули вони стандартні запевнення, що, мовляв, „все на добрій дорозі", що відкрито 49 нових шкіл (мабуть, десь по глухих селах) (МС), видано для українських шкіл кращі програми і кращі підручники і т.д.

Очевидно, що все це окозамилювання представників адміністраційного апарату, що ним керує секретар ЦК Компартії України русифікатор Володимир Щербицький. Із сфери навчально-виховних чи адміністраційних центрів оця пошесть русифікації перекинулась на отой сектор суспільно - громадського життя, де українська людина, задумуючись над тим, що їй життєво кориснішe, попадає в своєрідну „самоpусифікацію". Прикладом того може бути доволі повчальний випадок з одним з начальників адміністрації міста Вінниця, що самовпевнено заявив: „У нас дер**жавна мова російська, а я хоч** українець як і моя дружина, і діти мої — всі ми розмовляємо по-російськи. І дітей посилаю до російської школи і ви мене не переконаєте, що роблю це неправильно, бо вступні екзамени до вищих учбових закладів діти складають російською мовою і матимуть більше шанси ніж ваші, 'вийти в люди'"...

Правда, в конституції „суверенної" України немає параграфу про пріоритет власної мови. Автори цієї конституції доцільно зробили так, щоб, у собі догідний час мати виправдання для упривілейовання російської мови, а хто хоче захищати рідну мову, той „націоналіст".

Увесь той процес заміни усього національного-інтернаціональним (читай російським), неодмінно породжує відцурання від національної спадщини, глузування з предків, за висловом згадуваного Олійника веде до „кусання материнських грудей"... Небажання продовжати свій рід стало теж одним з симптомів сус**пільного життя, наприклад, у** вже майже зовсім зрусифікованій Білорусі, поширюється **ся воно і в Україні, рідко в** Прибалтиці, на Кавказі чи в центральній Азії. Молоді матері відрікаються часто від своїх немовлят і це стало майже модою. Ось до чого веде безнаціональне виховання... А відречення від своїх таки дітей це ніщо інше як наслідок відречення від самого себе і як правильно робить висновок з цього один із дослідників русифікаційного процесу в Україні, мовляв-національний нігілізм відкриває двері до нігілізму біологічного.

Усі ці і їм подібні явища — події і спостереження, відкрито дискутуються на сторінках совєтської преси, а справжні голоси тривоги звучать у прилюдних виступах і статтях передових українських письменників, які начебто почали своєрідний змаг „за реукраїнізацію України", яка на сімдесятому році свого перебування, під владою москво-комуністичного режиму стоїть вже тепер перед дуже серйозною дилемою свого дальшого невідомого майбутнього.

У Таллагассі відзначено Тисячоліття

У неділю, 1-го травня ц.р. українська громада, заінкорпорована в столиці Фльориди, Таллагассі, як Українсько-Американська Асоціяція в Делтоні і околиці, відсвяткувала тисячолітній ювілей християнства в Україні.

Святкування відбулися в приміщеннях гостинної католицької парафії Матери Божої з Люрду. Ця парафія вже давніше віддавала нам свої приміщення на церковні потреби, а тимчасово замешканий український католицький священик в Делтоні служив там в неділі Служби Божі. Тоді думалося, що тимчасово поселений священик по якомусь часі „привикне" та поселиться на постійно і ми матимемо церкву, зібравши потрібні гроші від жертвенних парафіян. Та сталося інакше, як думалося.

В приміщеннях згаданої церкви відбулися святкування Тисячоліття Християнства в Україні при допомозі сусідів (50 миль) з Апопки, які своїм хором під диригентурою П. Бобера і дібраною програмою надали святові достойної гідності. Виспівано по-українськи американський гимн, кілька українських упівських пісень та український гимн Тисячоліття, який громада вислухала стоячи.

Дует бандуристок з Огайо, Марта Ліс, сестра теперішнього голови, і Наталія Панчишин відспівали під акомпаньямент бандур кілька пісень, якими доповнили мистецьку частину програми.

Від нашої громади В. Коваль відкрив свято, а секретарка клюбу Олена Еллис відчитала змістовний реферат. Очевидно, початок святові надав о. Річкун, парох Апопки, який, не жаліючи трудів, з приємністю погодився відслужити другу Святу Літургію, в часі якої багато гостей прийняло св. Причастя.

Смачним обідом, приготованим завжди тим самим штабом під проводом пані Коваль, закінчено вдалий ювілей.

Всім, які причинилися до успіхів цього свята, належиться тричі гримке „Многая літа".

А. Ю.

Відлітають сірим шнурком...

Ранком 17-го лютого у соняшний гарний день у глибокому смутку супроводжувала українська громада Ню Йорку бл. п. д-ра Івана Новосівського на місце вічного спочинку на українському цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н. Дж., що з волі Всевишнього несподівано заснув вічним сном у п'ятницю, 12-го лютого. Несподівана смерть вирвала з наших рядів голову родини, найдорожчого мужа пані Анни та усіма шанованого члена української громади.

Похоронні відправи в церкві св. Володимира відслужили парох церкви о. В. Базилевський, о. Іван Ткачук та о. Кіндзерявий. Над гробом прощали покійного о. В. Базилевський та земляк покійного о. І. Ткачук. На тризні прощали св. п. І. Новосівського від УВАНу проф. І. Коровицький, від НТШ М. Галів. Покійного прощали члени Акад. Козацтва „Чорноморе", якого він був членом та Акад. Козацтва „Запороже" — М. Шпитко і П. Григорович та голова Української Буковинської Громади інж. О. Суховерський.

Покійний д-р І. Новосівський народився 28-го серпня 1902 року в селі Іспасі на Буковині. Закінчив середню школу у Вижниці і Чернівцях. Студіював право у Чернівцях і як студент був управителем бурси ім. Федьковича. Закінчив студії в 1925 році, а в 1926-1940 роках був окружним суддею у Басарабії і в Чернівцях. Будучи суддею, дописував до румунського правничого вісника.

До ЗСА прибув по Другій світовій війні і працював публічним нотарем у Ню Йорку. Був членом багатьох організацій та товариств як НТШ, УВАН, Товариства Українських Правників в Америці, Центрального об'єднання буковинських українців. Головою Контрольної комісії УПЦеркви та багатьох інших. Був автором багатьох праць з ділянки права, а також оборонцем національних прав українців під румунською окупацією.

Покійний залишив у смутку дружину Анну, сина д-ра Тараса з дружиною, двох онуків та ближчу і дальшу родину в Україні й Америці.

Микола Шпитко

МІНІСТРИ ЗАКОРДОННИХ СПРАВ Караїбських країн закінчили свою дводенну кожнорічну нараду і в кінцевому комунікаті закликають З'єднані Стейти й інші країни закінчити процес вмішування у внутрішні справи Панами. Представники із 13-ох країн заявляють в комунікаті, що Панама є суверенною державою і, як така, має право вимагати від інших країн пошанування її суверенітету і вирішення всіх внутрішніх справ власним урядом. Міністри не були задоволені, що Уряд ЗСА обвинувачує ген. Мануеля Антоніо Норієгу у торгівлі наркотиками і вимагає його резиґнації, хоч такого права Уряд ЗСА не має.

ПІСЛЯ ТОГО, ЯК ІЗРАЇЛЬСЬКА окупаційна влада наказала відкрити школи на західньому березі ріки Йордан і у смузі Гази, заколоти і зудари молоді з поліцією і військом відновилися. Арабське населення також у східньому Єрусалимі відновило страйки солідарности з населенням на окупованих землях. Західні спостерігачі кажуть, що ситуацію радше можна поправити лагідним підходом, переговорами з керівниками арабського населення, а не жорстокою поведінкою, ламанням костей, побиттям жінок і дітей та стрілянням до демонстрантів гострими набоями. Кореспонденти інформують, що безпосередньою причиною відновлення заколотів було нерозважне вбивство молодим вояком жінки-палестинки. Дотепер на окупованих землях загинуло 170 осіб.

ВІД ТОГО ЧАСУ, ЯК совєтські військові частини покинули східній Афганістан, в руки антикомуністичних повстанців попали три військові бази і декілька менших військових пунктів та магазинів зі зброєю, амуніцією і вибуховими матеріялами. Бази Яджі, Чамкані і Барікот повстанці відвоювали від урядових частин після того, як контролю над ними перебрали урядові вояки. Тепер керівники сімох основних партизанських частин нараджуються, як здобути друге по величені місто Джалялябад, сильно укріплене режимовим військом і залишеною совєтською зброєю, включно з танками, „катюшами", тяжкими мінометами, гарматами та іншою технікою. Здобуття цього міста проклало б шлях до маршу об'єднаних повстанських сил на столицю Кабуль і піднесло б мораль повстанців та понизило б тих, які ще сьогодні підтримують уряд президента Наджібулли.

В пам'ять Дорогих Товаришів

бл. п. Валі Калин-Магмет

і

бл. п. інж. Петра Палашевського

на СЕМІНАРІЙНИЙ ФОНД в СТЕМФОРДІ 150 ДОЛ.

зложила

Оксана СЕМБАЙ ГАЛИЦЬКА

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що в неділю, 24-го квітня 1988 р.
заосмотрений Найсвятішими Тайнами
відійшов від нас у Вічність
наш Найдорожчий
ЧОЛОВІК, БАТЬКО, ДІДО

бл. п.

ВОЛОДИМИР М. П. ХОМИН-ЧАРСЬКИЙ

ПАНАХИДА відбулася 27-го квітня 1988 р. в похоронному заведенні Волініна. СЛУЖБА БОЖА за Покійного була відправлена 28-го квітня 1988 р. в церкві св. Юра в Ню Йорку.

В глибокому смутку:
дружина — ІВА
син — ПАВЛО з дружиною ЕЛІСІЄЮ
внучка — ПАША-ПАТРИЦІЯ

В сороковий день смерти

бл. п. Володимира

буде відправлена

ЗАУПОКІЙНА СЛУЖБА БОЖА

в четвер, 2-го червня, о год. 7-ій ранку,
в церкві св. Юра в Ню Йорку.

РОДИНА

Шевченківське свято в Клівленді

Згідно з довголітньою традицією українського Клівленду, свято в поклоні Тарасові Шевченкові з року в рік підготовляє тут наша молодь із шкіл українознавства та з молодіжних організацій, а програму свята оформлює й адмініструє підготовчий комітет із рамени Українських Злучених Організацій.

Цьогорічне Шевченківське свято проходило під знаком Тисячоліття Хрищення України й відбулось у неділю, 13-го березня, у новій просторій авдиторії Свято-Троїцької парафії УАПЦ, а провід комітету очолював Вірослав Кость, який відкрив програму коротким змістовним словом.

Учні цілоденної парафіяльної школи св. Йосафата виступили під проводом Сузанни Телішевської. Вони проспівали „Заповіт", виконали віршований життєпис поета й закінчили свій виступ „Піснею про Дніпро".

З рамени Товариства Української Студіюючої Молоді ім. Миколи Міхновського з святочним словом виступив студент Богдан Кріслатий. Він вказав на глибоку релігійність поета і його суто християнський світогляд.

Потім виступили сестри-бандуристки Ірина і Люба Завадівські, які гарно виконали пісню „Зоре моя, вечірняя" й мелодеклямацію Шевченкової поеми „Лічу в неволі дні і ночі". Матуральна кляса Школи українознавства Товариства „Рідна Школа" під проводом Софії Бурої виконала монтаж із поеми Шевченка „Неофіти". Тексти про генезу, зміст і значення цієї алегоричної політичної поеми Шевченка читали Орест Голубець і Наталя Панчишин, а збірну рецитацію уривків з „Неофітів" виконали учні цієї кляси. Далі виступили учні школи українознавства при українському православному соборі св. Володимира, які під проводом Ліди Остапович і у фортепіяновому супроводі Тані Сулим виконали низку пісень і рецитацій із творів Шевченка та народних пісень „О Україно!", Учітеся, брати мої!", „Вітер в гаю", „Тече вода з-під явора" й „Садок вишневий", „Взяв би я бандуру". Від пласту з рецитацією виступила Дарія Ковч, яка виконала вірш І. Плай „Безсмертний наш Кобзарю!", в якому влучно насвітлене сучасне значення постаті Великого Кобзаря України і його безсмертного полум'яного слова.

Привітальний хоровід „Рушничок" у виконанні старших учнів Школи українського танку під керівництвом Маркіяна Комічака був знаменитим доповненням програми, що складалась здебільша з поезій і пісень. Потім виступив хор учнів школи українознавства Товариства „Рідна Школа" під керівництвом Ольги Джуман-Кость, який вже своєю численною появою викликав спонтанні оплески присутніх. Хор гарно проспівав пісні до слів Шевченка: „За думою дума", „Сонце гріє", „Тече вода", „Зацвіла в долині червона калина" й народну пісню про Шевченка „На високій дуже кручі". Згодом старше юнацтво СУМ під проводом Ірини Кулик виконало сценічну картину поеми „Розрита могила".

Програму закінчено виступом ансамблю Школи гри на бандурі ім. Григорія Китастого під мистецьким керівництвом Миколи Дейчаківського. Ансамбль проспівав в'язанку пісень на слова Шевченка, музика Заремби, дальше „Встає хмара з-за Лиману" в обробці В. Ємця, зі сольовими співами Марти Лис, та „Бандуристе, орле сизий!" в обробці Орлова, з виступом молодого надійного соліста Марка Фаріона. Рівень виконання творів вказує на постійний ріст цієї вартісної молодечої групи.

Національним гимном закінчено свято, найбільша вартість якого в тому, що наше молоде покоління з ранніх років свого життя пізнає вартість і велич постаті Шевченка й виробляє у собі бажання вчитися і працювати для його звеличення. Це помітне було в піснях і хороводах, виконаних із молодечим запалом.

В майбутньому треба було б звернути увагу на деякі технічні недотягнення (в тому теж проблема озвучення!) й постаратись це виправити.

(смб)

ЧЕСТЕРСЬКА ГРОМАДА ПОМ'ЯНУЛА ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ

Українська честерська громада, очолена Відділом УККА, і цього року пом'янула святочно та соборно великого Кобзаря-Пророка поета Тараса Шевченка окремим концертом в неділю, 13-го березня ц.р., в авдиторії цілоденної школи при УКЦ Св. Духа.

Старанно підготована програма концерту була виконана по-мистецькому, при чому належить підкреслити той радісний факт, що цим разом наша громада зрозуміла як слід заповіт Шевченка і заповнила майже по береги простору залю авдиторії.

Свято відкрила коротким словом Дарія Рустарк, голова Відділу УККА, насвітлюючи постать Шевченка не тільки як найбільшого поета, але також як дійсного революціонера, який у своєму „Заповіті" виразно закликає свій нарід до всенаціонального повстання: „Поховайте та вставайте, кайдани порвіте..."

Вокальну частину концерту виконав мішаний хор при УКЦ Благовіщення Пречистої Діви Марії в Мелровз Парку, Па. під мистецьким керівництвом Ігоря Кушніра та у фортепіяновому супроводі Ірени Пелех. Хор проспівав такі пісні до слів Шевченка: „Заповіт" муз. Стеценка, „Думи мої" муз. обр. І. Рижка, „Встає хмара", муз. Стеценка, „Вітер віє", муз. Ступницького, „Ой літа орел", муз. Стеценка, „Реве та стогне", обр. І. Рижка. Всі вокальні точки програми були виконанні по-мистецькому, за що присутні нагородили виконавців оплесками.

На концерті вірш Шевченка „Сонце заходить" рецитувала Христя М. Гончар, а вірші „Качки" та „Я Шевченка поважаю" рецитувала Лада Кий.

Було відчитано два реферати, а саме: по-українському дуже дбайливо підготований реферат відчитав гість з сусідньої Філядельфії мгр Лев Іваськів, а по-англіському — мирон Ціхановський.

Оба прелегенти, аналізуючи життя поета, процитували ряд його поезій, в яких він висказує свою безмежну любов до свого народу, але він картає як чужих, так і своїх, що „помагають москалеві господарювати та з матері полатану сорочку знімати..."

Мгр Іваськів окрему увагу звернув на політичні поеми Шевченка, в яких Шевченко описує тяжку долю українського народу під твердим чоботом окупанта-Москви та остерігає окупантів, щоб схаменулись, бо „настане суд і потече сто ріками кров ворожа у синєє море...".

Другий бесідник Мирон Ціхановський переповів коротко автобіографію поета, вказуючи на тяжке життя його в молодих літах, а після цього ще більше довелось страждати Шевченкові в часі його заслання.

Бесідник підкреслив велике післанництво Шевченка, бо він своєю поетичною творчістю та своїм тяжким життям перевиховав український народ, і все, чим ми є сьогодні, завдячуємо Кобзареві Шевченкові.

Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна", після чого подписаний подякував гостям з Філядельфії за їх участь в концерті.

Мгр Володимир Сич

В Чикаго помер приятель українців д-р Вітольд Борісєвіч

Чикаго (В. М.). — У вівторок, 9-го травня помер тут на 93-му році життя польський діяч родом з Долини в Галичині, д-р прав Вітольд Марія Борісєвіч. Покійний відзначався серед польської повоєнної еміграції тим, що реалістично дивився на українську проблему і зайняв до української визвольної справи прихильне становище.

До цього причинилося його народження на українських землях, де вивчив досконало українську мову, якою вільно послуговувався, а ще більше його вроджений прагматизм. Такого становища, живучи в міжвоєнному періоді в Галичині і Львові, де працював адвокатом, Борісєвіч не займав, бо тоді переважала серед поляків думка, що Галичину („Малопольську") ще можна втримати, а українці недозріли до державного життя. Проте, переживши трагедію Польщі у війні (сам він перебув у німецькому полоні) та повоєнну окупацію Польщі Совєтською Росією, Борісєвіч здобувся на ґрунтовне перевірення польського ставлення до українців. Це йому було тим важче, що сам перебував у таборі польських народних демократів, які до кінця не змінили свого протиукраїнського наставлення. Він був білим круком серед того традиційного польського середовища, що бажав мати українців, а не росіян за партнерів на сході. Він мав велике зрозуміння до того, що сталося в Західній Україні після 1939 року і що подій не завернути. Якщо Польща бажає затримати західні землі, то для неї було б самогубством посягати на території на сході.

У цьому дусі д-р Борісєвіч зі своїми приятелями співпрацював з українцями в Чикаго довший час у т. зв. „Аліянсі дружби" (польсько-чесько-українському), а потім індивідуально з тими українськими діячами, що були спочатку причасними до „Аліянсу", але у висліді нез'ясованости окремих польських активістів відійшли від нього. Борісєвіч схвалював становище українців щодо сучасних кордонів між Польщею і Україною, що їх деякі поляки хотіли уважати „непередрішеними".

Покійний д-р Борісєвіч бував часто на різних українських культурних і політичних імпрезах та про це прихильно звітував у польській пресі. До кінця був політичним авторитетом в Американській „Польонії". 13-го травня відбулася в польській єзуїтській каплиці в Чикаго заупокійна Літургія, в якій взяли участь також деякі українці. Його прах буде перевезено до родинного гробівця в Кракові.

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА В ЧИКАҐО
Л. КОЦЬ-ОГАРЕНКО

Під патронатом Товариства Книголюбів у Чикаго 18-го, 19-го і 20-го березня ц.р. у приміщенні ґалерії Дому Сеньйорів відбулася мистецька виставка членкині цього товариства, мисткині інж. Любомири Коць-Огаренко.

19-го березня о год. 11-ій перед полуднем я мав нагоду оглянути цю чудову мистецьку виставку. Розміщені експонати були різнорідні, здебільша картини мальовані олією і акриліком.

Але заки розпічну оповідати про моє враження з мистецької виставки, я розповім про мисткиню Любомиру Коць-Огаренко. Отож мисткиня Л. Коць-Огаренко почала займатись малярством від юних років. Спочатку впровадив її у мистецтво батько, що був учителем рисунків. Він навіть написав і видав книжку п. з. „Основи перспективи" в 1911 році. Під час австрійського панування на землях Західньої України, тодішньої Галичини, він визначився як критик мистецтва і активний член Товариства для розвою руської штуки. Сам багато рисував з природи. Швидко заповняв рисунками свої шкіци, а мала дівчинка спочатку приглядалася, а потім і собі почала рисувати. Пізніше вчилась у Осипа Куриласа та в Смольського, в в олію впровадив її стрийко, брат Фільотей Коць, Чина ОО. Студитів. Брат Фільотей, як його всі називали, був добре обзнайомлений з різнорідною технікою. Сам малював церкви аль-фреско. Образи малював яйцевою темперою чи олією. Був спеціялістом від віднови старих образів. Намалював аль-фреско церкву в Голляндії. Студитську обитель в Уневі з Рафаїлом Хомином, який пізніше загинув мученичою смертю від німців. В околиці Чикаго, в Ляйл, брат Фільотей намалював іконостаса в каплиці ОО. Бенедиктинів у коледжі св. Прокопія.

Щодо мисткині, то вона продожувала студіювати в Академії Мистецтв у Лювені. Перебування у Бельгії дозволило їй познайомитися з оригіналами таких малярів, як Рубенс, ван Дейк, Роже ван дер Вейден, Жорденс й інші. Брюссельська ґалерія Мистецької Академії виставляла щомісяця образи славних малярів, як Рембрандт, Франс, Гальс, ван Гоґ і інші. Мисткиня оглядала і знайомилась з тамошніми мистцями, що виставляли свої картини по інших ґалеріях в Брюсселі. Найбільше, однак, їй подобались образи з XV ст. мистців Ян ван Ейка, Мемлінґа і флямандських народних невідомих мистців. Особливо цікавили її техніки, які були темою багатьох дискусій з місцевими мистцями. Здавалось, що ось-ось візьмеш цей дзбан, чи доторкнеш матерію чи коронку на образі ван Ейка. Очевидно, що вона старалася осягнути подібний ефект, і це їй частинно вдалося.

Отож, коли я увійшов до просторої залі, де були на стінах порозвішувані різнорідні образи в гарних рамках, що надавало більшої ефективности, я справді був щиро здивований з такої прецизійної праці, що їх мисткиня вклала у виконання цих чудових образів і портретів... З великим зацікавленням оглядаючи портрети, я з насолодою оглядав виконані з мистецьким смаком не тільки портрети і краєвиди, але й розміщення всіх експонатів згідно виданої брошурки п. з. „Виставка картин Любомири Коць-Огаренко" — це був нумерований розклад усіх експонатів, які були на виставці, де кожний відвідувач виставки одержував таку брошурку при вході на виставку і з її допомогою мав змогу орієнтуватися, де котрий із експонатів знаходиться. Виставка була поділена на шість циклів: перший цикл — це, за висловом мисткині, мученики Церкви, тут є включені портрети Митрополита Андрея Шептицького, о. ігумена Климентія Шептицького, Стефана Навроцького. Біля них портрет стрийка мисткині о. диякона Пилипа-Фільотея Коця, іконописця. Другий цикл — родинні портрети мисткині, цебто: мужа Володимира Огаренка, батька Михайла Коця, матері Марії Ковч-Коць, донечки Марусі, також дітей Марусі й Івана, і два портрети наших визначних мистців, д-ра Олеся Бабія і пані Міки Гарасовської-Дачишин. Третій цикл — це краєвиди з подорожів по Европі: з Німеччини замок Нойшваннштайн, з Австрії краєвид з Лінцу, Зальцбургу, краєвид з околиць Ляндеку. Італія представлена кількома образами з Венеції, Франція представлена в краєвиді з найвищої гори в Европі Мон Блян. Також були краєвиди із Швайцарії. Четвертий цикл представлений із подорожі по ЗСА і Канаді. Фльорида в краєвидах з моря, Мізурі в картинах з горбків Озарк, „Задимлені гори Теннесі", „Непридатні землі" з Південної Дакоти, скала-комин з Кольорадо, „Великий яр" і „Закаменілий ліс" з Арізони, Ґайзеріка Жовтого каменя з Вайомінґ. З Канади є краєвиди з монастиря ОО. Студитів. П'ятий цикл — це краєвиди з околиць Чикаго і краєвиди з оселі „Самодопомоги" в Равнд Лейку. Шостий цикл — образи звірят і мертвої природи. Ця різнорідність картин є працею мисткині переважно з 1970-1980 років.

Крім мальованих образів, портретів, і краєвидів з різних американських, европейських і канадських країв, де мисткиня, відвідуючи ці країни, з великою прецизією малювала різнорідні сюжети здебільша олією і акриліком, але, крім мальованих експонатів, я з насолодою та великою цікавістю оглядав архітектурний твір-церкву з патичків (папсикел стикс) з трьома копулами, висота церкви 36 інч., ширина 15 інч., довжина 39 інч. Церква має престіл, захристію, хори і сходи на хори, маленький дзвінок, троє вхідних дверей і освітлена маленькими лямпочками. Все так майстерно та прецизно зроблене, що світло проходить крізь стіни церкви. Мисткиня працювала над виготовленням моделю церкви від 1970 року, багато часу зайняло їй вимірювання і зміцнювання конструкції. Коли мисткиня погасила світло в залі й засвітила лямпочки в церкві, то мені мимохіть прагадалися давноминулі роки, дитинство, коли я малим хлопцем ішов до вербицької церкви на Богослуження у різдвяну тиху, морозну ніч; можливо тому, що модель, форма і вигляд тієї церковці мисткиня взяла з вербицької церкви... І хоча сама мисткиня родовита львов'янка, але кожного року приїжджала на вакації до свого діда по батькові Прокопа Коця-Луникового, який мав гарну пасіку, де і я деколи поласувався його солодким і пахучим медом. Мисткині сподобалась церква вербицька, а тому вона постаралася показати модель тієї гарної церкви з рідної України, тут, за Атлантійським океаном у Чикаго. І хоч багато праці і труду вклала мисткиня у цю церковцю, прекрасний архітектурний твір, але свого доконала. Відвідувачі виставки подивляли і милувалися моделем прекрасного архітектурного твору церковці з патичків.

Також другим гарним і цікавим експонатом на виставці був вишиваний килим. Праця при вишиванні цього килима забрала мисткині цілих шість років. Килим розміром 65x33 інчі та вишиваний хрестиками на підставі старого мотиву. Краски і рисунки підібрала мисткиня з історії України, а саме: давній ловець, князь, козак, гетьман, січовий стрілець, повстанець і прапори — синьо-жовтий і козацький малиновий. Тут також представлені цікаві сценки з життя народу: риболовля, орач, козак на коні, полтавські селяни, жінка, що пряде, жінка колише дитину в колисці, завішеній на сволоці. Внизу килима видніє хата під стріхою з бузьком , качки і пес на іншому рисунку — князь на коні і селяни з конем. Ці сюжети бачила мисткиня дитиною у свого діда по батькові та батькової родини в селі Вербиця та околиці (перед Другою світовою війною с. Вербиця належало до повіту Рава Руська, а під сучасну пору належить до повіту Томашів Любельський, воєвідство Замостя, Польща).

Слід ще підкреслити, що обсяг мистецької праці Любомири Коць-Огаренко дуже широкий. Вона робить можливі заходи, щоб пригадати нашому загалу, а головно тим, що в їхніх серцях ще жевріє любов до свого рідного мистецтва, до нашої славної минувшини, до нашої рідної церкви, до нашого страдального народу, а також ознайомити нашу молодь, яка виростає на чужині серед невідрадних духових обставин і чужонаціональної культури, щоб вона пізнала оте наше дороге — Євшан-Зілля... Вона поставила собі мету — воскресити в їхній пам'яті всю красу нашого мистецтва та пригадала своєю збудованою церквою наші дерев'яні церкви в Україні, а тим ознайомити усіх — своїх і чужинців з мистецтвом наших предків, що створили виняткові шедеври світової культури.

Оглядаючи на виставці ці чудові портрети, краєвиди, квіти та інші експонати, я довго думав над тим, скільки праці мисткиня вклала в проєкт розмальовання 74-ох експонатів, можливо, лише для того, щоб розбудити в людських серцях приспані любов і тугу за нашим минулим,але як же дорогим нашому зболілому серцю... За цей короткий час, що я провів на мистецькій виставці мисткині інж. Любомири Коць-Огаренко, де я був захоплений по-мистецькому намальованими експонатами я відчував, що знаходжусь у пантеоні мистецької краси... На закінчення цього звідомлення хотілося б порадити цій здібній, працьовитій і витривалій мисткині-малярці Любомирі Коць-Огаренко, щоб вона старалася й далі малювати різні сюжети і об'єкти в Америці й Канаді, які мають велику мистецьку і архітектурну вартість, а крім цього, вони є дорібком нашої заокеанської батьківщини, історичних слідів якої у майбутньому будуть шукати історики з України.

Проф. д-р Михайло Біда